

Illustration: Ulla Berander.

Förord

Hållbar utveckling är att använda mänskliga och naturens resurser medvetet och balanserat genom att ta såväl sociala som miljömässiga och ekonomiska hänsyn. En hållbar utveckling utmärks av att de gemensamma resurserna används så effektivt och rättvist som möjligt för att nå uppsatta mål. Att hushålla med resurserna över tiden så att kommande generationer får minst lika goda förutsättningar som nuvarande är centralt för en hållbar utveckling. Detta förutsätter också ett globalt perspektiv och en medvetenhet om vår påverkan på utvecklingen i andra delar av världen.

Ett av de övergripande målen i stadens nya målprogram – Helsingborg ska växa och utvecklas på ett hållbart sätt – kan tjäna som en god vision för det tvärssektoriella arbetet med de sju förbättringsområdena i staden. Plan för hållbar utveckling skapar förutsättningar för detta arbete genom att visa om och hur målsättningarna på dessa områden uppfylls. Planens samlade kunskaper medverkar till att förbättra underlaget för budgetbeslut om att fördela stadens resurser för att åstadkomma god hälsa, bra livsmiljöer, ökad integration och därmed en hållbar utveckling i Helsingborg.

Mätetal och statistik från register och enkäter, kompletterade med kunskaper och erfarenheter från nämnder, förvaltningar, bolag och seminarier med berörda intressenter, används för att stämna av hur väl målen på varje förbättringsområde uppfylls. Mål för Helsingborgs sju förbättringsområden har hämtats från stadens målprogram och andra lokala politiskt beslutade dokument. Dessa mål ska inte förväxlas med de förvaltningsspecifika mål och mätetal som anges i stadens budget med styrkort. Under innevarande år påbörjas en översyn av stadens övergripande arbete för hållbar utveckling, bland annat med syftet att tydliggöra mål och kopplingar till övriga strategiska styrdokument. Vi ser fram emot detta gemensamma förbättringsarbete för ett hållbart Helsingborg.

Delegationen för hållbar utveckling

Lars Thunberg (KD) ordförande

Ingela Andersson (S)

Tonka Frodlund (S)

Anna Jähnke (M)

Michael Rosenberg (SD)

Ulrika Stålnacke (M)

Gustaf Wiklund (MP)

Vad har hänt sen sist?

Foto: Johanna Enochsson.

Mål för Helsingborgs förbättringsområden har hämtats från stadens målprogram och andra lokala politiskt beslutade dokument. Målen hänför sig till de sju tvärsektoriella förbättringsområdena och ska inte förväxlas med förvaltningsspecifika mål och mätetal i stadens budget med styrkort. Graden av måluppfyllelse anges som "Utfall".

Arbete och utbildning

Mål: Fler Helsingborgare ska ha ett arbete

Utfall: Förvärvsintensiteten minskar. Arbetslösheten är fortsatt hög, särskilt yngres. Utomnordiskt föddas arbetslöshet är högre i alla åldrar. Försörjningsstödet ökar; fler får stöd för längre tid. Efterfrågan på transportlogistik- samt byggingenjörer ökar.

Mål: Fler elever ska ha fullständiga betyg

Utfall: Andelen gymnasiebehöriga minskade 1,7% 2010. Andelen 20-åringar behöriga till universitet och högskola ökade 2010. Campus Helsingborg, Lunds universitet, fortsätter att öka med fler utbildningar och kurser.

Barns och ungas uppväxtvillkor

Mål: Barns och ungas uppväxtvillkor ska förbättras

Utfall: Andel barn i hushåll med försörjningsstöd är oförändrad 10,4% 2009–2010. 69 % av barnen tillhör hushåll som varit aktuella mer än 10 månader. Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan liksom antal barn per avdelning har förbättrats något 2009–2010.

Mål: Fler elever ska nå kunskapsmålen i skolan

Utfall: Bostadsområden med högst respektive lägst andel godkända betyg var 2009 100 % mot 67%.

Boende och stadsutveckling

Mål: Bostadsbristen ska byggas bort

Utfall: Bostadsbyggandet når ännu inte målet på 700 bostäder per år. Det som byggs möter inte bostadsbristen.

Mål: Blandade upplåtelseformer ska finnas i bostadsbeståndet

Utfall: Under 2010 är det bara Mariastaden som av påbörjade bostäder har blandade upplåtelseformer. Det som byggs i Helsingborg följer områdenas befintliga hustyper.

Mål: Utanförskapet ska minska – stadens resurssvaga områden ska lyftas

Utfall: Utvecklingen går åt rätt håll, även relativt gentemot övriga staden, men fortfarande är skillnaderna mellan bostadsområden stora.

Hälsa och levnadsvanor

Mål: En god folkhälsa

Utfall: Alkohol- och tobaksbruket minskar, däremot inga förändringar runt generella livsvillkor och andra levnadsva-

nor. Fortfarande stora, tydliga skillnader i hälsa mellan olika grupper. Alla utom de ekonomiskt mest välbeställda upplever någon form av ojämlikhet i hälsa.

Hälsosamt åldrande

Mål: Invånarna ska kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter

Utfall: Ohälsotalen har sjunkit med 3,1 dagar 2009–2010, med stora skillnader på bostadsområdesnivå och utifrån kön och ålder. Andelen som anser sig kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter är oförändrad 2009–2010.

Mål: Äldre ska kunna bo kvar i sitt närområde

Utfall: Andelen som anser sig kunna bo kvar är oförändrad 2009–2010. Cirka 30 lägenheter har färdigställts 2010 i befintliga trygghetsboenden.

Mål: Helsingborg ska ha hög tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Utfall: Ett område och ett antal övergångsställen kvarstår när det gäller att ta bort enkelt avhjälpna hinder i bostadsområden och tätorter. Cirka 80 busshållplatser återstår att anpassa.

Miljö kvalitet

Mål: Förbättra luftkvaliteten i centrum. Utsläppen av växthusgaser ska minska 2005–2015

Utfall: Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid, svaveldioxid, ozon och partiklar klarades 2010.

Mål: Energianvändningen ska bli mer effektiv 2005–2015

Utfall: Kommunala lokaler: Användning – 8,7% 2005–2010.
Kommunala bostäder: Användning – 12,5% 2005–2009.

Mål: Arealen gröna och blå ytor ska öka

Utfall: Kommunen har 2010 restaurerat vattendrag samt skapat fler dammar och dagvattenmagasin.

Mål: Värdefulla natur- och kulturmiljöer ska skyddas och utvecklas

Utfall: Två naturreservat tillkom 2010.

Trygghet och säkerhet

Mål: Brottligheten ska minska

Utfall: Många brottstyper visar på positiva tendenser. Anmälda brott som ökat i antal är inbrott, misshandel inomhus och personrån utomhus. Skadegörelse har inte ökat i antal men i allvarlighetsgrad.

Mål: Alla ska känna sig trygga i Helsingborg

Utfall: Polisens trygghetsundersökning visar en något förbättrad problembild för Helsingborg som helhet. Planteringen och Ödåkra visar på en något försämrad problembild.

"Allthängerihop"

Helsingborgs sju förbättringsområden är framtagna för att bidra till stadens hållbara utveckling. Samtliga sju har inslag av miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. Varje förbättringsområde är till sin karaktär sådant att det inte hamnar under *en* förvaltnings ansvarsområde. Tvärtom har alla förvaltningar ansvar och möjlighet att påverka alla förbättringsområden. På motsvarande sätt står inte heller något förbättringsområde ensamt, utan alla har de beröringspunkter in i varandras områden. Med en tvärspektoriell samverkan, mellan avdelningar, förvaltningar, bolag, myndigheter och inte minst de medborgare som främst berörs, ökar både kunskapen om dessa beröringspunkter och möjligheterna till förbättrade utfall.

Foto: Mats Fornander.

Ekonomiska aspekter

Foto: Anita Göransson.

Miljöaspekter

Foto: Anna Olsson.

Sociala aspekter

Foto: Anita Göransson.

Foto: Marianne Dock.

Detta är hållbar utveckling

Hållbar utveckling är att använda mänskliga och naturens resurser medvetet och balanserat genom att ta såväl sociala som miljömässiga och ekonomiska hänsyn. En hållbar utveckling utmärks av att de gemensamma resurserna används så effektivt och rättvist som möjligt för att nå uppsatta mål, och där även ett globalt perspektiv finns med. Att hushålla med resurserna över tiden så att kommande generationer får minst lika goda förutsättningar som nuvarande, är också centralt för en hållbar utveckling.

Hållbar utveckling står inte i motsats till tillväxt. En hållbar tillväxt bidrar till hållbar utveckling men måste baseras på kunskaper om vad som är långsiktigt hållbart i ett brett socialt, miljömässigt och ekonomiskt perspektiv. En hållbar tillväxt är ett mål men främst ett medel för att skapa ytterligare resurser för att exempelvis minska utanförskapet, öka välfärden eller förbättra miljön.

Några aktuella och goda exempel på arbeten med inriktning på hållbar utveckling:

Hållbar utveckling i kommuner

Ett viktigt resultat av FN:s miljökonferens i Rio de Janeiro 1992 var en ökad medvetenhet och engagemang för hållbar utveckling på lokal och regional nivå. I Sverige blev detta starten på det lokala Agenda 21-arbetet. När de första kommunerna i mitten av 1990-talet började arbeta med miljöledningssystem var det tekniska förvaltningar och deras verksamheter som engagerades, till stor del beroende på att man beskrev sin verksamhet i näringslivsmässiga termer. Behovet går nu mot arbetssätt och modeller för att inkludera även andra verksamheter. I arbetet för en hållbar utveckling behövs styrsystem och verktyg som omfattar samtliga tre dimensioner, som utgår från ett helhetsperspektiv och som kan

stödja kommuners, landstings och regioners planerings- och beslutsprocesser. Därför pågår ett arbete med att ta fram en vägledning för termer, metoder och strukturer i linje med internationellt erkända standarder. Arbetet bedrivs av flera kommuner, landsting och organisationer med SIS, Swedish Standards Institute, som samordnare.

Att skapa hållbara bostadsområden

I många kommuner finns en betydande segregation mellan olika bostadsområden. Ofta har olika insatser gjorts, men effekterna har inte blivit de önskade. I ett aktuellt projekt inom ramen för det svenska Healthy Cities-nätverket ska Helsingborg tillsammans med sex

andra kommuner (Borås, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Malmö, Uppsala) försöka kartlägga segregationens socioekonomiska effekter på individ- och områdesnivå samt vad som kan vinnas om detta utanförskap kan brytas. I projektet, som leds av ekonomerna Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog, ska varje kommun välja ett bostadsområde för närmare analys. I ett första steg 2011 prövas arbetsmetod och beräkningsmodell med utgångspunkt i lokala data. I nästa steg 2012 görs en beskrivande studie för att pröva metod och modell. I ett tredje steg 2013 genomförs en fullskalig beräkning på bostadsområdesnivå. I detta projekt, som är det första i sitt slag i Sverige, kommer Helsingborgs bostadsområde Planteringen att bli ett av sju tillämpningsområden.

– Den socioekonomiska analysen söker svar på fyra huvudfrågor, säger **Ingvar Nilsson,**

nationalekonom och projektledare:

Hur ser utanförskapets kostnader ut om man går från sektors/stuprörsperspektiv till helhetsperspektiv? Hur ser utanförskapets kostnader ut om man går från ett kortsiktigt till ett långsiktigt perspektiv? Finns det en sorts marginaliseringens kedjebrevseffekt involverad i detta sammanhang? Kan kortsiktighet och stuprörstänkande skapa självförstärkande onda cirklar av kostnader för utanförskap?

Hållbar klimatanpassning

För att öka medvetenheten och kunskapen om klimatförändringarna samt förståelsen för stadens arbete med hållbar klimatanpassning hölls i mars 2011 ett seminarium med ett åttiotal politiker och tjänstemän kring vad ett förändrat kli-

Lars Thunberg, kommunalråd, ordförande i Delegationen för hållbar utveckling och Helsingborgs representant i arbetsgruppen:

– Vägledningen anpassas för kommunernas, landstingens och regionernas behov och ökar möjligheterna till informationsutbyte på vägen mot ett mer hållbart samhälle.

Foto: Anna Olsson

mat på sikt innebär för Helsingborg. Exempel på frågor som togs upp: Hur berörs Helsingborg om/när havsnivån stiger; hur kan stadsförnyelseprojektet H+ anpassas till klimatförändringarna? Hur hanteras hälso- konsekvenserna av ett varmare klimat? Hur kan stadens invånare bidra med hållbara konsumtions-, transport- och energival? Vilka resurser krävs för att förebygga eller mildra konsekvenserna och vilka kostnader kan förväntas om vi inte vidtar några åtgärder? Hur ska ansvarfrågor och finansiering av nödvändiga åtgärder lösas?

Kommentarer på klimatseminariet:

- "Bra att så många förvaltningar och bolag jobbar med klimatfrågan."
- "Ekonomiska styrmedel och analyser behövs för klimatanpassning."
- "Klimatanpassning bör beaktas redan nu när H+ planeras."
- "Hållbarhetstanken ska genomsyra beslut i planering och drift."
- "Fondera medel för framtida klimatinvesteringar."
- "Gör Helsingborg till mötesplats för klimatanpassningsåtgärder!"

Olika förslag till åtgärder och vilka konsekvenser dessa åtgärder kan ha presenterades, inte minst vad gäller nödvändiga åtgärder i hamnen och i lågt belägna kommundelar som Råå, och vikten av ett tvärsektorielt arbetssätt framhölls. Slutsatserna från seminariet kommer att ingå i en rapport om stadens klimatanpassning som Stadsbyggnadsförvaltningens avdelning för strategisk planering gör som en fördjupning av klimatbeskrivningen i Översiktsplan 2010.

Miljöbyråns hållbarhetsarbete

På Helsingborgs stads Miljöbyrå, som funnits sedan augusti 2010, arbetar personer med olika kompetenser inom miljöområdet. Där kan alla ställa frågor, diskutera klimatförändringar och få tips och kunskaper från stadens samlade experter som arbetar med miljö och energi på de olika förvaltningarna. Miljöbyrån har, förutom att ge svar på frågor från allmänheten, i uppdrag att genomföra de mål i Miljöprogrammet som handlar om inspiration och samverkan. Miljöbyrån kan liknas vid en paraplyorganisation för flera miljöprojekt: "Den Hållbara Resan" som ska inspirera helsingborgarna att lämna bilen hemma och istället ta cykeln, bussen eller tåget till staden. Energi- och klimatrådgivning till både privatpersoner och organisationer är en annan viktig del av arbetet, liksom kampanjen "I Love Hbg" för att engagera helsingborgarna i arbetet med att hålla staden ren. Miljöbiblioteket och Miljöverkstaden medverkar också genom att bland annat arrangera föreläsningar kring aktuella miljöfrågor, tillhandahålla miljörelaterad media på stadsbiblioteket respektive erbjuda miljöutbildning, till exempel genom utställningen Atmos, som uppdateras under 2011. Stadens miljö- och energiledningsprogram drivs framåt av miljöförvaltningens representant på Miljöbyrån men integreras även i de övriga verksamheter. Projektet Miljöbyrån är treårigt och nästa år är det dags för första utvärderingen.

Linnea Folkesson, projektsamordnare vid Miljöbyrån:

- Tydligaste förändringen av Miljöbyråns bildande har varit hur många nya samarbeten som skapats. Genom våra gemensamma nätverk märks även hur mycket som görs i staden inom miljöområdet och det är en fantastisk bredd.

Hållbar energiplan

Kommunfullmäktige i Helsingborg antog i januari 2009 en Energinstrategi för staden. Visionerna för energiarbetet fastslogs i energistrategin till följande: Den energi som används i Helsingborg kommer från uthålliga förnybara energikällor; staden är energineutral genom att tillförseln av förnybar energi från anläggningar inom staden motsvarar den mängd energi som staden använder; energianvändningen är effektiv och resurssnål; samverkan i energifrågorna inom staden är god. I energistrategin listas mål för energiarbete fram till år 2035, med delmål till år 2020 och ett antal kortsiktigare mål. För att nå målen har åtgärder formulerats i Energiplan 2011-2013, antagen av kommunfullmäktige i september 2010. För att stärka energiplanens aktualitet och status har en ekonomisk konsekvensanalys gjorts för varje åtgärd. Med hjälp av den ekonomiska analysen kommer åtgärderna med i stadens årliga budgetprocess och årliga uppföljning av verksamheten. Energiplanen löper över tre år och revideras årligen. För att stärka samordning, uppföljning och revidering av stadens energiarbete inrättas en samordningsfunktion för miljö- och energifrågor.

Anneli Gille, miljöstrateg och projektledare för Energinstrategin och Energiplanen:

- Nio förvaltningar och kommunala bolag har varit med och tagit fram energistrategin och energiplanen. Denna bredd i kompetens och förankring, tillsammans med den ekonomiska analysen, innebär stark förankring och genomförandekraft av dessa styrdokument. Det är en unik process vi ska vara stolta över!

Hållbara Skolstaden

Projektet Den Hållbara Skolstaden startade 2010 med syfte att skapa en modell för kommunalt energieffektiviseringsarbete i skolor. Elever och personal från de fem gymnasieskolor som ingår i Skolstaden i Helsingborg är drivkraften i projektet. De människor som brukar lokalerna har en väsentlig inverkan på energieffektiviteten och projektet ställer just brukaren i centrum, vilket väntas få spridningseffekter i lokalsamhället. Under projektperioden kommer Skolstaden att ha energieffektivisering som ett genomgående tvärvetenskapligt inslag i alla sina program. I samverkan med Kärnfastigheter och Öresundskraft kommer byggnaderna att energioptimeras och lokal energiproduktion introduceras. Förutom Skolstaden, Kärnfastigheter och Öresundskraft medverkar Lunds universitet/Campus Helsingborg och Miljöförvaltningen i Helsingborg. Projektet kommer att pågå i 3-4 år med ett bidrag från Energimyndigheten på 9,9 miljoner kr.

Björn von Wachenfeldt, verksamhetschef för Skolstaden:

- Energieffektivisering kommer att ingå som temaundervisning och både personal och elever ska driva och genomföra prioriterade förslag. Därmed blir alla delaktiga i att sätta upp tydliga och mätbara mål för projektet.

Foto: Måns Fornander.

Arbete och utbildning

Mål

- Fler helsingborgare ska ha ett arbete
- Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg

Återhämtning i stark region

Globalt och för Sverige visar ekonomin på en återhämtning efter finanskrisen. Helsingborg har en förhållandevis rik branschbredd som av många bedömare anses vara en fördel för återhämtning. Lokalt är logistik- och transportnäringen fortsatt stark, och tjänste- och servicesektorn visar en fortsatt ökning. Även service- och handelsbranschen är relativt opåverkad medan industrijobben blir färre. Flest arbetstillfällen finns inom handel, vård och omsorg samt företagstjänster som fortsätter att öka.

Det är stor efterfrågan på bland andra ingenjörer vilket innebär att teknikstuderande ofta lockas till anställning före avslutad utbildning. Andra yrkesområden med efterfrågan på arbetskraft är främst utbildade inom byggsektorn, viss industri samt inom lager- och transportlogistik. Arbetspendlingen är fortsatt stor såväl till som från Helsingborg. Till Danmark pendlar cirka 1 900 helsingborgare, främst under 45 år och från Danmark till Helsingborg cirka 135 personer.

Andelen 20-åringar boende i Helsingborg med grundläggande behörighet till universitet och högskola ökade något 2010 jämfört med 2009. Campus Helsingborg fortsätter att växa med ytterligare utbildningar och fler studenter.

”Grön, ökande, digital och transparent – så ser framtidens detaljhandel ut om man får tro informanter, trendspanare och prognosmakare. Handeln förväntas bli en upplevelsebransch som kräver nya samarbeten mellan branscher och som skapar nya arkitektoniska utmaningar.”

Källa: Handelsplats Helsingborg, Ida de Wit Sandström & Cecilia Fredriksson, Lunds universitet, Campus Helsingborg.

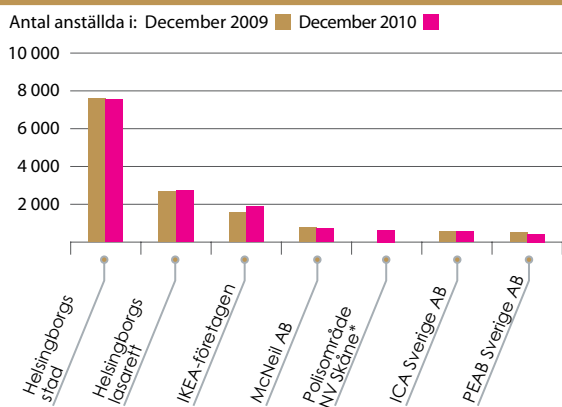
Det svåra inträdet på arbetsmarknaden

Andelen behöriga elever till gymnasieskolan blev något färre 2010 än 2009 (84,9 % respektive 87 %). En utmaning kan vara att tidigt motivera unga att komma in på och fullfölja gymnasieskolan för att på olika vägar bli yrkesutbildade. Studier visar att studerande med ofullständiga gymnasiebetyg får en betydligt sämre utveckling på arbetsmarknaden. Ur Arbetsförmedlingens statistik framgår att det under 2010 skett en ökning av unga arbetssökande (från 16 år) oavsett utbildningsbakgrund. Positivt är dock att så kallad sommarskola och mentorskap genomförs på skolor för ungdomar som behöver utbildnings- och vägledningsstöd.

Arbetskraftsbehovet framöver är stort för många arbetsgivare samtidigt som det under de närmsta åren är färre personer i ungdomsårsklasserna. Stora grupper av öppet arbetslösa unga finns att tillgå men de behöver ofta ytterligare studier. Enligt OECD:s ekonomiska utvärdering av Sverige (2008) finns dessutom fler unga i Sverige än i andra jämförbara länder definierade som ”utanför arbetskraften”, ungdomar som själva anger att de skulle vilja arbeta om det fanns ett arbete för dem.

Under slutet av 2010 och inledningen av 2011 fanns i Helsingborg cirka 1 470 arbetslösa 16-25-åringar hos Arbetsförmedlingen, cirka två tredjedelar av de sökande var långtidsarbetslösa, mer än tre månader. Andelen öppet arbetslösa var i oktober 2010 störst bland boende på Drottninghög, Plante-

De största arbetsgivarna i Helsingborg

*Varav 530 poliser, 50 % Hbg.

Källa: Respektive arbetsgivare.

ringen, Närlunda samt Fredriksdal. Med en svag förankring på arbetsmarknaden - färsk utbildning eller ingen utbildning alls - är unga särskilt utsatta i en lågkonjunktur. För unga, 19-30 år, kan man i Försäkringskassans statistik notera ett fortsatt ökat antal, särskilt män, som beviljas aktivitetsersättning (beviljas som längst tre år i taget, tidigare benämnt förtidspension); en åtgärd som kan medföra ett liv i fattigdom samt höga kostnader för samhället.

Arbetslöshet och försörjningsstöd

Arbetslösheten i Helsingborg är, trots den goda arbetsmarknadsstrukturen, fortfarande på en hög nivå - cirka fem procent för 16-64-åringar medan det för utrikesfödda är på en fortsatt högre nivå (9,4 %). När det gäller arbetslösheten för de mellan 18 och 24 år (4,7%) minskar den något i början av 2011 men även här har utrikesfödda en högre andel (6,1 %). Samtliga nivåer för Helsingborg är högre än för Skåne och riket. Generellt sett är det fler män än kvinnor som är arbetslösa i Helsingborg.

Utbetalningarna av försörjningsstöd visar på fortsatt ökning såväl för inledningen av 2011 som för hela 2010. Fler söker och beviljas försörjningsstöd samt får stöd under längre tid. För unga under 24 år har ökningen stannat av från hösten 2010 men nivån är fortsatt hög jämfört med tidigare år. Samverkan och nätverk mellan utbildare, arbetsmarknadsparter, företagsföreningar etc sker i mycket stor utsträckning och genom dessa kontakter ges möjligheter till nya idéer om utbildning, anställningar alternativt företagsidéer. De tio nord-

är arbetslösa med arbetslöshetsersättning, har försörjningsstöd eller aktivitetsersättning. Dessa ersättningar är förhållandevis låga och med ett växande avstånd till studietiden försvåras möjligheterna att återuppta studierna allt mer. Förutom låga ersättningsnivåer under en längre tid riskerar dessa unga också framtida låga pensioner och försämrad hälsa. Hälsa är av stor betydelse för att vara attraktiv på arbetsmarknaden samt för att

”Visa på olika sorters kreativitet och entreprenörskap i regionen, spridningen är viktig. En livskraftig region behöver sina stora och starka företag liksom sina profilkuster. Men en komplett region behöver även småföretag, branschspridning, deltidsföretag, hobbyföretag, eldsjälprojekt utan direkt ekonomisk vinning, livskvalitetshöjande insatser samt allt det där som gör oss värda att uppmärksamma och besöka.”

Källa: Ola Thuvesson, Den kreativa entreprenören i nordvästra Skåne förr och nu. Framtidskommittén Skåne Nordväst.

den enskilde ska känna sig behövd och prestera bra. Ohälsa kan leda till arbetslöshet och fattigdom. Långtidsarbetslösa unga som också kan ha mindre lyckade gymnasiestudier bakom sig är i riskzon för att drabbas av psykisk ohälsa.

Inom den sociala ekonomin kan det finnas möjligheter för såväl unga med kreativa idéer som för personer med nedsatt förmåga att arbeta i ett socialt entreprenörskap. Det kan vara verksamheter som inte finns i offentlig sektor eller har ekonomisk vinst som huvudsyfte som arbetar med innovationer, selsättning och tillväxtskapande för en ökad regional tillväxt. Hur kan socialt entreprenörskap stimuleras i Helsingborg? En ofta avgörande faktor är att genomföra upphandlingar i mindre delar som skapar förutsättningar där småskaliga entreprenörer kan delta.

Utbildning och erfarenhet krävs redan idag inom arbetsmarknaden. Dagens utbildningar kan vara mycket individuellt framtagna. En framtidsfråga kan vara att arbetsgivare ser över kompetensbehovet och även prövar möjligheten att rekrytera utifrån nya utbildningar. Mentorskap, mässor där företag/arbetsgivare finns med i utbildningssammanhang finns i viss utsträckning. En verksamhet kan behövas för ännu lägre åldrar i vägledningssammanhang, för att ge unga såväl kunskap om vad det innebär att ha ett arbete som motivation för detsamma.

Vi mäter :

• Fler helsingborgare ska ha ett arbete

Förvärvsintensitet: Lägre 2009 än 2008. Andelen i Helsingborg och i Skåne är 70% jämfört med rikets 74,6 %.

Andel arbetslösa 16-64-åringar: Högre i Helsingborg än för Skåne och riket.

• Fler elever i Helsingborg ska ha fullständiga betyg

Andel behöriga till gymnasieskolan: Minskade 2010 (84,9 % 2010, 87 % 2009).

Andel 20-åriga studerande med grundläggande behörighet till universitet och högskola: Ökade något 2010 (58 % 2010, 57 % 2009).

Foto: Anette Levander.

– Ekonomisk tillväxt är inte det viktigaste sättet att mäta ett lands välbefinnande. En rättvis tillgång till hälsa, välbefinnande och hållbarhet är viktiga sociala mål. Att ta sig an ojämlikheter i hälsa och klimatförändringar måste ske samtidigt, hävdar Sir Michael Marmot, internationellt framstående epidemiolog och folkhälsoforskare samt rådgivare till brittiska regeringen.

västskånska kommunerna har bildat Helsingborgs Business Region. Målet är att effektivisera näringslivsarbetet i regionen och att ytterligare stärka nordvästra Skånes identitet som näringslivs- och turistområde. Bland annat erbjuds nystartande företag stimulans i kreativa miljöer (inkubatorer) för sin affärsutveckling.

Finsam Helsingborg, finansiellt samordningsförbund mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Skåne samt utvecklingsnämndens förvaltning har inlett ett gemensamt arbete i stadsdelen Planteringen. Syftet är att samverka för att minska arbetslöshet och antal försörjningstagare samt att öka utbildningsnivån.

Utmaningar för framtiden

Från hösten 2011 förändras gymnasieskolan med bland annat förändrade krav för yrkesförberedande och studieförberedande utbildningar samt en reformering av det nuvarande individuella programmet. Framgångsrika gymnasiestudier är viktiga för de framtida försörjningsmöjligheterna. Under flera år har cirka tre av fyra gymnasiestuderande fullföljt studierna vilket innebär att de resterande sannolikt finns bland de som

Kontaktperson: emma.petersson@helsingborg.se

Foto: Lizzan Wiberg.

Barns och ungas uppväxtvillkor

Mål

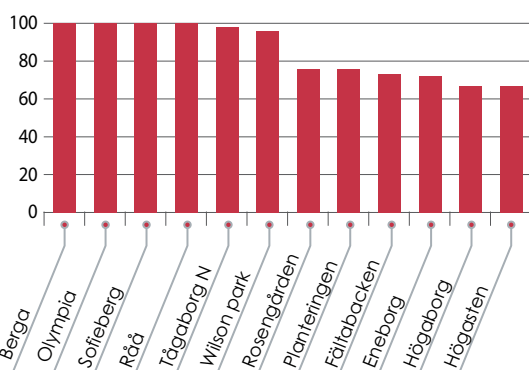
- Barns och ungas uppväxtvillkor ska förbättras
- Fler elever ska nå kunskapsmålen i skolan

Betygen

Det finns ett tydligt samband mellan misslyckanden i skolan och framtida etableringssvårigheter på arbetsmarknaden. Självmordsbenägenheten ökar med sex gånger för flickor och fem gånger för pojkar som inte har godkända betyg. För elever som kommit till Sverige efter årskurs 1 har vistelsetiden i landet stor betydelse för studieresultaten. Den tvärsektorieella samverkansformen PARt, Preventivt Arbete Tillsammans, bedriver utvecklingsarbete på sju skolor i Helsingborg och Landskrona. Målet är god utbildning och hälsa för alla barn. Preliminära resultat visar att eleverna på dessa skolor har en god resultatutveckling. 2010 var 87,2 procent av eleverna i Helsingborg behöriga till gymnasiet. Det var en minskning i förhållande till 2009 då 88,9 procent var behöriga. Behörigheten i Helsingborg följer trenden och ligger något under snittet för riket. Det finns stora skillnader inom staden på hur behörigheten till gymnasiet är fördelad. 2009 varierade andelen behöriga på bostadsområdesnivå mellan 67 och 100 procent:

Gymnasiebehörighet 2009

Bostadsområden med högst respektive lägst andel behöriga till gymnasiet 2009 (%).

Källa: Statistikenheten, Helsingborgs stad.

Den totala kostnaden för förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, grundskole- och gymnasieutbildning, barn- och ungdomsvård, samt fritid och kultur för barn och unga i Helsingborg uppgick 2008 till cirka 85 600 kr per invånare 0-19 år, vilket kan jämföras med 95 400 kr för mediankommunen i riket (min 80 500 kr, max 117 300 kr). Socialstyrelsens analys visar att det bara finns svaga samband mellan social utsatthet, risker och kommunens kostnader för barn och unga. Det finns behov av en ökad helhetssyn kring barn och unga. Barns och ungas levnadsvillkor och kommunal resursfördelning behöver ses utifrån ett samhällsperspektiv där barn och unga står i fokus snarare än enskilda verksamheter.

Källa: Socialstyrelsen, 2010.

Barnfattigdomen ökar

Barnfattigdom definieras enligt Rädda Barnen som andelen barn i familjer som får försörjningsstöd och/eller har låg inkomststandard. Låg inkomststandard betyder att familjens disponibla inkomst är lägre än vad SCB beräknar går åt till boende och baskonsumtion. Mellan 1991 och 1997 ökade barnfattigdomen i Sverige kraftigt. Därefter sjönk den. Lägsta nivån noterades 2007. 2008 bröts den positiva utvecklingen. Helsingborg följer den nationella trenden. 2008 levde 11,5 procent av barnen i Sverige i fattigdom mot 16,8 procent i Helsingborg. I antal innebar det att det fanns 4 301 fattiga barn i Helsingborg 2008. Andelen barn med utländsk bakgrund av samtliga fattiga barn i Helsingborg var 77,8 procent 2008, en ökning med 4,4 procentenheter från 2007.

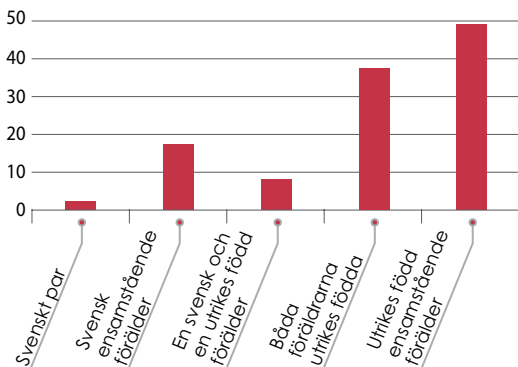
Andelen barn i bidragshushåll i förhållande till totalt antal barn låg på samma nivå 2010 som 2009, alltså 10,4 procent. 69 procent av barnen tillhörde hushåll som varit aktuella mer än 10 månader.

Trångboddhet

Barnfamiljer med ensamstående eller utlandsfödda föräldrar är två grupper som har förhöjd risk för trångboddhet. Det kan innebära att barnen inte har tillgång till lugn och ro för att kunna göra läxor. Miljöförvaltningen får in klagomål på fukt- och ventilationsproblem som beror på att lägenheter har fler boende än vad de är dimensionerade för. Trång-

Barn i ekonomisk utsatthet

Andel barn i ekonomisk utsatta hushåll efter föräldrars bakgrund och familjemönster i Sverige 2008. (%)

Källa: Rädda Barnen.

bodhet finns på framförallt Planteringen och Drottninghög. Områdena har 11 respektive 17 procent fler boende sedan år 2000 utan att nya bostäder tillkommit.

Psykisk ohälsa och arbetslöshet

Sedan 1990-talet har ungdomsgenerationen haft en sämre hälsoutveckling än andra åldersgrupper, framförallt när det gäller den psykiska hälsan inklusive missbruk och självskadebeteende. Ökningen gäller inte bara självrapporterade besvär som ångslan, oro och ångest. Det har blivit vanligare att unga vårdas på sjukhus för depression och ångesttillstånd. Under samma period har även ungdomsarbetslösheten ökat och allt tyder på att det finns samband. Studier visar att när arbetslösheten ökar så ökar den psykiska ohälsan. Ungdomsarbetslösheten i Helsingborg är hög i förhållande till riket. Mellan 2007 och 2010 ökade unga, 24 år eller yngre, som sökt försörjningsstöd i Helsingborg med 83,5 procent.

Aktivt liv

Trenden är att den fysiska aktiviteten hos barn och unga minskar och de stillasittande aktiviteterna ökar. Nationella studier visar att 16-åringar i snitt har 10 procent sämre kondition, en stor skillnad i prestationsförmåga, jämfört med motsvarande grupp för 20 år sedan. Det gäller både pojkar och flickor. Mycket talar för att det ser likadant ut för yngre barn. För att öka barns fysiska aktivitet krävs bland annat en trygg och säker närmiljö. Barn som går eller cyklar till skolan får delar av sin fysiska aktivitet tillgodosedd. I Helsingborg har cirka hälften av 7-12-åringarna ett tryggt och säkert gångnät för promenad till skolan. 36 procent har en säker skolväg för cykling. Utformningen av förskole- och skolgården är viktig då barn tillbringar mycket tid där. I Helsingborg finns skolor som saknar eller har undermåliga utemiljöer. Under 2011 kommer miljöförvaltningen att genomföra en enkätundersökning riktad till förskolorna. Resultatet förväntas ge en tydligare bild av vilka problem förskolorna upplever i inom- och utomhusmiljön samt ligga till grund för planeringen av den kommande tillsynen.

Ung i Helsingborg

Personal i Helsingborg som möter unga berättar att de upplever en ökning av konsumtionen av cannabis och en mer drogliberal syn hos unga. I Ungdomsrådet är man oroad över drogproblematiken på skolorna. Livsstilsundersökningen "Ung i Helsingborg" från 2009 visade att något färre unga

använde narkotika och något färre visste med säkerhet var det gick att köpa narkotika jämfört med mätningen 2006. Forskning visar att den som börjar dricka tidigt löper större risk att bland annat börja använda narkotika, begå brott, vara inblandad i mobbning och skolka.

Alkoholkonsumtionen hos unga i Helsingborg har sjunkit vid varje mätning sedan 2000. Många studenter har ett riskdrickande och var tredje man och var fjärde kvinna i åldern 16-29 år är riskkonsumenter. Rökningen bland eleverna på gymnasiet i Helsingborg har minskat, mest för pojkarna. 2009 rökte 20 procent av flickorna i gymnasiet och 13 procent av pojkarna. Rökning med vattenpipa har blivit vanligt förekommande i Sverige, särskilt bland unga. Nationella uppgifter från 2010 visar att närmre 40 procent av eleverna i årskurs 9 rökte vattenpipa och över 60 procent i årskurs 2 på gymnasiet.

Det finns en koppling mellan ungas betyg och fritidsvanor. De som har bättre betyg väljer organiserade, skolliknande, fritidsaktiviteter. De unga som har lägre betyg besöker i högre utsträckning fritidsgårdarna. Unga känner främst förtroende för sina föräldrar, släktingar, kompisar och lärare. Mellan 2006 och 2009 ökade förtroendet för lärarna i Helsingborg med 8 procent i gymnasieskolan och med 12 procent bland eleverna i årskurs 7-9. De största problemen som barnen upplever på skolan är att det inte är lugn och ro och att det används ett grovt språk.

Vi mäter:

• Barns och ungas uppväxtvillkor ska förbättras

Barnfattigdomsindex: Försämring 2007 – 2008.

Andel barn i familjer med försörjningsstöd i förhållande till totalt antal barn: Oförändrad 2009 – 2010.

Andel mobbade barn i årskurs 3-9 på de kommunala grundskolorna: Minskning från 8,6% 2007/2008 till 5,9 % 2011.

Självrapporterad alkoholkonsumtion: Minskning 2000 – 2009.

Självrapporterad rökning: Minskning på gymnasiet med 4 procent 2006 – 2009.

Självrapporterad narkotikakonsumtion: Svag minskning 2006 – 2009.

Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, svag minskning från 6 till 5,7 2009 – 2010.

Antal barn per avdelning: Svag minskning från 17,1 till 16,8 2009 – 2010.

Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning: Fortsatt stora skillnader mellan kommunala och enskilda förskolor. 2010 hade 66 % av årsarbetarna i de kommunala förskolorna pedagogisk högskoleutbildning mot 46 % i de enskilda förskolorna.

• Fler elever ska nå kunskapsmålen i skolan

Andel elever i skolor 9 som ej nått målen i ett eller flera ämnen: Ökning 2009 – 2010

Andel elever som är behöriga till gymnasieskolan: Minskning 2009 – 2010

Gunnilla Olsson, alkoholskade- och drogförebyggande samordnare vid Socialförvaltningen:

– Genom att systematiskt förebygga tobaks- och alkoholbruk bland unga förebygger man även narkotikan.

Kontaktperson: anna.ristovska@helsingborg.se

Fribyggarradhus Mariastaden. Foto: Marianne Dock.

Boende och stadsutveckling

Mål

- Bostadsbristen ska byggas bort
- Blandade upplåtelseformer ska finnas i bostadsbeståndet
- Utanförskapet ska minska – stadens resurssvaga områden ska lyftas

Bostadsutvecklingen

Under 2010 påbörjades 396 nya bostäder och 263 färdigställdes. Av påbörjade bostäder var 40 procent hyresrätter, de allra flesta placerade vid Kullavägen. Alla färdigställda hyresrätter får idag hyresgäster, medan det finns småhus i bland annat Mariastaden som ännu inte sålts. Det som efterfrågas mest är små billiga bostäder, något som är svårt att tillfredsställa med nyproduktion, men som kan tillgodoses via flyttkedjor. Det kräver i sin tur att fler småhus blir lediga, vilket försvåras av det gynnsamma läge som en åldrande befolkning kan ha i att stanna i ett sedan länge betalt hus.

2010 ökade Helsingborg sin befolkning med 800 invånare, varav 500 berodde på inflyttning. En summa som stämmer väl överens med antalet färdigställda bostäder, men som är mindre än den förväntade ökningen på 1 000 personer. Stadens mål är att producera 700 nya bostäder per år och att ha en reserv på 1 400 bostäder i antagna detaljplaner.

Bostadsbrist och planberedskap

Bostadsbristen har olika ansikten. I Helsingborg är det inte brist på bostäder i allmänhet utan brist på vissa typer av boenden, vilket också gör att trångboddheten ökar i några av stadens bostadsområden.

Ett kvantitativt mått på 1 400 bostäder i färdiga detaljplaner svarar inte helt till behov kring vad och var man ska bygga. Av de 2 400 bostäder i antagna detaljplaner som redovisades i Plan för hållbar utveckling 2010 har endast 12 procent påbörjats. Även om konjunkturläget bidrar till minskat byggande är det alltså inte säkert att antagna detaljplaner verkligen bidrar till att nya bostäder kommer till stånd inom rimlig tid. En äldre detaljplan kan innebära att nya önskemål har kommit från byggherren, vilket gör planen svår att genomföra. Målet med detaljplaner för 1 400 bostäder kräver stora personalinsatser och snabb hantering från stadsbyggnadsförvaltningens och remissinstansernas sida. Ur hållbarhetsperspektiv kan miljömässiga, sociala och ekonomiska vinster gå förlorade. Vinster som hade kunnat vara en del av den planerade åtgärden.

Nätverksgruppen för Boende och stadsutveckling påpekar att en helhetssyn för att skapa attraktiva områden kan inbegripa även andra fysiska åtgärder i kringområdet (kopplingar till andra områden, kommunikationer, skolor, lekplatser, rekreationsområden, servicesamarbeten etc). På så sätt kan övergripande kvalitet ersätta kvantitet. Ansvaret för en helhetssyn kommer att vila tyngre på kommunen framöver, eftersom den nya Plan- och bygglagen inte längre kräver ett första undersökande program inför detaljplaner. Nätverksgruppen tar Närlunda och Rosengården som exempel på områden som hade vunnit på att mindre så kallade frimärksplaner hade setts i ett större sammanhang.

H+området

Stadsutvecklingsplanerna på H+området är exempel på arbeten där just omgivningen också är en del av planeringen för att höja områdets attraktivitet (genom exempelvis sammanhängande stråk, kopplande mötesplatser och tydlig kol-

ektivtrafik). Här finns också möjlighet att titta på nya typer av boende som kan kringgå bristen på små billiga bostäder. Ett exempel är gemensamhets- och generationsbostäder som även tillfredsställer nya hushållsstrukturer. Annat nytänkande föreslås i stadens politiska program genom entreprenörsbostäder, det vill säga en kombination av bostäder och småföretagande, som kan ge minskade kostnader för företagaren samtidigt som det kan bidra till områdets folkliv. Redan idag har Mariastaden experimenterat med fribyggartomter i form av radhus med lyckat resultat.

Översiktsplan 2010

Under året har Helsingborg antagit en ny Översiktsplan. Utifrån profilområdena logistik, mötesplatser och boendemiljöer har riktlinjer för den framtida planeringen tagits fram. Huvudstrategin handlar främst om att utveckla de områden som har ett kollektivtrafiknära läge. För att möta målen kring ett blandat utbud beskrivs hur man kan komplettera befintlig stadsbebyggelse med dels andra typer av bostäder (exempelvis flerbostadshus nära renodlade småhusbebyggelse) och dels andra typer av verksamheter. En förbättrad bostadsintegration genom nya strukturer anges som en av konsekvenserna.

Målen hållbarhet

Samtliga tre mål för förbättringsområdet har hållbarhetsaspekter och förutsättningar att minska den fysiska segregationen i Helsingborg. Blandade hustyper och upplåtelseformer är en del av den strävan. I stadens boendeprogramms första mål anges: "Varje stadsdel/ort skall ha ett sådant utbud av bostäder att det blir möjligt att välja såväl typ av bostad som upplåtelseform". Det betyder också att befintliga områden ska få behålla sina blandade upplåtelseformer. Om nya och förtätade områden blir hållbara beror exempelvis på vilken mark som tagits i anspråk, vilken infrastruktur i form av ledningar och kommunikationsnät som fanns på plats eller som måste tillföras och om bostadstillskotten möter den verkliga bostadsbristen och bidrar till minskad trångboddhet.

Det är inte hållbart att nagga grönområden i kanten där grönområden är bristvara. Det är inte hållbart att bygga på högt klassad åkerjord så länge det finns förtätningmöjligheter som har bättre kommunikationslägen. Utmaningen ligger i att hitta de platser där förtätning innebär fler förbättringar än bara nya bostäder, och där de befintliga strukturerna stärks istället för att förvanska kulturella och sociala värden. Väl genomförda förändringar kan höja attraktionen för ett större område, och bör resultera i att stadens delar kopplas bättre till varandra som ytterligare ett steg mot minskad segregation.

Medborgardialoger

Medborgardelaktighet vid förtätning är lättare att arrangera än vid nyexploatering, helt enkelt för att det finns en tydlig målgrupp att föra dialog med. Däremot behöver inte processen vara lättare, kanske snarare tvärt om, när det är förändringar på gång inne bland befintliga byggnader. Helsingborg har blandade erfarenheter av medborgardialoger. Positiva resultat finns från planprogram i Gantofta där medborgare deltog med förslag till utvecklingsmöjligheter för orten. Vid satsningen inför ångfärjetomten utbyggnad upplevde de inbjudna deltagarna att de hade en mer avgörande påverkan på slutresultatet än det som har uppvisats i tävlingsförslaget Saltkristallen. Medborgardialoger i bostadsområden initieras

Förtätning kan även betyda nya lägenheter på befintliga hus. Hus med platta tak i Vapnagård har fått sadeltak och extra lägenheter. Foto: Marianne Dock.

också utifrån stadens miljöprogram där ett av målen (2d) är att minst åtta miljöförbättringsprojekt med medborgardelaktighet ska ha startat till 2015.

Resurssvaga områden

Det finns fortfarande stora skillnader mellan bostadsområden i Helsingborg, som även nationellt betraktas som en segregerad stad. Samtidigt kan man se att resurssvaga områden förbättrats något vad gäller förvärvsarbete, förvärvsinkomst och utbildningsnivå. Även valdeltagandet i dessa områden var bättre 2010 jämfört med 2006, bara Närlunda och Fredriksdal hade en mindre ökning än staden som helhet. Ohälsotalen har dock en sämre utveckling än övriga bostadsområden, och trångboddheten är fortsatt hög på Planteringen och Drottninghög.

Vi mäter

- **Bostadsbristen ska byggas bort**
Påbörjade bostäder: 396 (57% av önskade 700).
Färdigställda bostäder: 263.
- **Blandade upplåtelseformer ska finnas i bostadsbeståndet**
85 % av påbörjade hyresrätter ligger vid Kullavägen. Mariastaden fortsätter att bygga ut med blandade hustyper.
- **Utanförskapet ska minska – stadens resurssvaga områden ska lyftas**
Mycket går åt rätt håll, även relativt gentemot övriga staden, men fortfarande är skillnaderna stora.

Kontaktperson: marianne.dock@helsingborg.se

Foto: Per Sjöborg.

Hälsa och levnadsvanor

Mål

- God folkhälsa

Nationell folkhälsopolitisk rapport 2010

I den senaste svenska Folkhälsopolitiska rapporten 2010 framkommer att hälsan i Sverige mätt som medellivslängd har förbättrats under många årtionden, och många hälsoproblem har minskat över tid. Det hänger självklart samman med ökade ekonomiska resurser, höjd utbildningsnivå, bättre sjukvård och ökade kunskaper om hur man kan främja hälsa och förebygga ohälsa.

Det finns dock tydliga skillnader i hälsa mellan olika grupper. Personer med låg utbildning eller låg inkomst har kortare medellivslängd och uppger en sämre hälsa än den övriga befolkningen.

Kvinnors självrapporterade hälsa är generellt sämre än mäns, medan män har kortare medellivslängd än kvinnor. Personer med funktionsnedsättning, utländsk bakgrund eller hbt-identitet (homo- och bisexuella samt transpersoner) rapporterar också en sämre hälsa än den övriga befolkningen. Hos dem som har sämst hälsa bidrar många faktorer till ohälsan. En sammanställning av olika svenska studier visar att risken för dödlighet bland barn och unga är 30 procent högre i socioekonomiskt svaga grupper jämfört med socioekonomiskt starka grupper. Dessutom är risken för skador 40 procent högre och risken för depression och ångest 100 procent högre. Detta visar att det övergripande målet för folkhälsan inte är uppnått och att det behövs ett fortsatt aktivt arbete för att *skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*.

Rapporten delar in de 11 nationella folkhälsomålen i tre strategiska områden:

- Goda livsvillkor (mål 1-3)
- Hälsöfrämjande livsmiljöer och levnadsvanor (mål 4-10)
- Alkohol, narkotika, doping och spel (mål 11)

Man konstaterar att de strategiska områden som haft en positiv utveckling också är de som regeringen satsat resurser

på till exempel det förebyggande arbetet mot skadligt alkoholbruk och tobaksbruk. I övrigt har inga betydande förändringar skett under åren 2004 – 2009.

Nationella målområden för folkhälsa:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och doping samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Källa: Folkhälsopolitiska rapporten, 2010.

Motiv för förbättrad folkhälsa

Varför är det då så viktigt att skapa bättre förutsättningar för folkhälsan? Vid en enkät till cirka 100 europeiska kommunalpolitiker ställdes frågan varför de tycker det är viktigt att skapa goda och jämlika förutsättningar för hälsa. Tre av de tio intressanta svaren:

- Eftersom hälsa är en mänsklig rättighet så är ojämlik hälsa i grunden helt oacceptabelt
- Att mäta hälsa och dess ojämlikhet är ett utmärkt sätt att redovisa social hållbarhet
- Att arbeta för att utjämna hälsoskillnader gör kommunen mer attraktiv för företag och investerare. Hälsa är en förutsättning för ekonomisk tillväxt

Om man även vill ha ett ekonomiskt argument och gör en kostnadsberäkning på enbart hur mycket ohälsosamma levnadsvanor och olycksfall kostar svenska samhället kommer man fram till 120 miljarder kronor per år, varav skadligt alkoholbruk står för den största andelen. Dessa kostnader kan

minskas, bland annat genom att skapa förutsättningar för sundare matvanor, ökad fysisk aktivitet och minskat bruk av alkohol och tobak samt genom att förebygga skador.

Varför går det så långsamt?

Den folkhälsopolitiska rapporten har identifierat ett antal hinder och försöker förklara dem:

- Budgetsystemen inom offentlig sektor är ofta kortsiktiga och avgränsade till små organisatoriska enheter, vilket gör det omöjligt för beslutsfattare att se vilka handlingsalternativ som är bäst för hälsan och för samhällsekonomin. Resultatet kan bli prioriteringar som leder till ohälsa samt stora och onödiga samhällskostnader.
- När kommuner investerar i tidiga förebyggande åtgärder är det ofta andra aktörer i samhället, som minskar sina kostnader. Kommunerna är viktiga när det gäller dessa åtgärder, men de ekonomiska drivkrafterna saknas ofta.
- Dagens organisatoriska strukturer främjar inte samverkan mellan olika samhälleliga aktörer.

Från lokal horisont

Den utveckling och de hinder som ses på nationell nivå kan med all tydlighet också identifieras på lokal nivå i Helsingborg. Den positiva utvecklingen vad gäller alkoholvanorna vittnar socialförvaltningens förebyggande om: Fler elever i årskurs 9 avstår ifrån alkohol och på gymnasiet (åk 2) har berusningsdrickandet minskat. Att just strukturer och budgetsystem hindrar utveckling av folkhälsoarbetet beskriver medarbetare från stadsbyggnadsnämnden, utvecklingsnämnden, socialnämnden och primärvården:

- ”Det man saknar är en tydligare koppling mellan stans visioner och de faktiska prioriteringar man behöver göra.”
- ”Bra är att flera förvaltningar står bakom projekten men samarbetet kan bli bättre vad det gäller samaktiviteter.”
- ”Problem med projekt är att resultat inte går att mäta på kort sikt och att resurser inte tilldelas långsiktigt.”
- ”Vårdcentralerna står nu inför att utveckla sina metoder att arbeta hälsofrämjande och ett viktigt steg är att kunna rekommendera olika aktiviteter till patienterna. Kunskapen om vad som finns är dålig och ett bättre och närmare samarbete med Helsingborgs stad och föreningslivet blir därför mycket viktigt framöver, om det ska ge resultat.”

Helsingborgs stad har i dagsläget valt att med olika medel förbättra förhållanden i geografiska områden som präglas av höga ohälsotal och hög arbetslöshet. Plantan -71 (Planteringen) och IdeA (Drottninghög) är två större arbeten som just startat och som i sin projektstruktur främjar samverkan mellan olika aktörer. Den nyligen påbörjade förstudien kring socioekonomiska analyser på bostadsområde (se sid 6-7) är ett exempel på att vi försöker förstå hur budgetsystem påverkar handlingsalternativen och prioriteringarna.

Malmö stad har också tydligt tagit ställning till att försöka sig på att överbygga hindren. Man har tagit fasta på kunskaperna från WHO-rapporten Closing the Gap 2008 (Marmotkommissionen) och startat en egen lokal opolitisk kommission med huvuduppdraget att utarbeta en plan med mål och strategier för hur Malmö stad ska minska ojämlikhet i hälsa. Arbetet ska vara klart i december 2012 och kommer att följas av andra kommuner.

IdeA Drottninghög är ett arbete som tar sin utgångspunkt i att skapa en kreativ mötesplats utifrån nuvarande områdesbibliotek. Iden är hämtad från ett engelskt koncept (Idea Store) och bygger på att besökaren, privata aktörer och kommunala intressen finns med i verksamheten som ska präglas av Lärande, Hälsa och Kultur.

Plantan 71 är ett arbete inom Finsam (samarbete mellan kommun, region, arbetsförmedling och försäkringskassa) med målsättningen att öka hälsa, utbildning, förvärvsfrekvens och integration för och tillsammans med befolkningen på Planteringen.

Vi mäter:

Ingen ny folkhälsoundersökning har gjorts på lokal nivå under 2010. Nationellt kan dock konstateras:

• Alkoholkonsumtion

Var sjätte man och var tionde kvinna har riskabla alkoholvanor medan var sjunde svensk har inte druckit alkohol alls det senaste året. Bland unga och unga vuxna har andelen som konsumerar alkohol minskat sedan 2000.

• Tobaksbruk

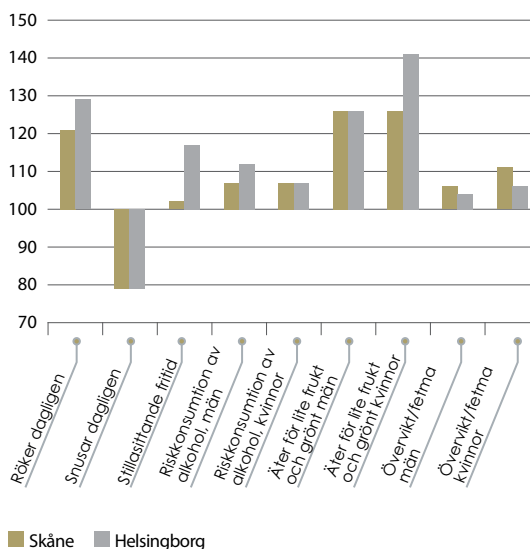
Generell minskning i hela befolkningen. Var åttonde svensk röker dagligen men den största andelen rökare finns bland personer i åldern 45-64.

• Matvanor och fysisk aktivitet

Ingen förändring har skett sedan 2005 när det gäller andelen som äter minst 500 gram frukt och grönsaker per dag. På samma sätt har ingen förändring skett sedan 2004 när det gäller andelen som ägnar sig åt fysisk aktivitet minst 30 minuter per dag.

Hälsöindex

Skånes och Helsingborgs befolkning 18-80 år, index mot nationella värden (=100)

Källa: Folkhälsoenkäten i Skåne 2008.

Kontaktperson: elisabeth.bengtsson@helsingborg.se

Foto: Lars Engström.

Hälsosamt åldrande

Mål

- Invånarna ska kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter
- Äldre ska kunna bo kvar i sitt närområde
- Helsingborg ska ha hög tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Hälsosamt åldrande syftar till att tiden som pensionär, då hälsan inte lägger några större hinder för att leva ett oberoende liv, ska bli så lång och hålla så hög kvalitet som möjligt. Åldrandet påverkas av biologiska och genetiska faktorer, men även av levnadsvanor och samhällsliga förutsättningar. Det en människa exponerats för under uppväxtåren, i arbetslivet och på fritiden ackumuleras under livet och påverkar möjligheterna till ett hälsosamt åldrande. Målprogrammet för Helsingborgs stad definierar att en viktig strategisk utmaning under mandatperioden är att förbereda staden för den demografiska utmaningen när allt fler blir äldre samtidigt som den arbetsföra andelen av befolkningen minskar. Sveriges åldrande befolkning medför att färre förvärvsarbetande ska försörja fler äldre, och att kostnaderna för vård och omsorg av äldre ökar.

Hälsa genom livet

De vanligaste kombinationerna av välfärdspåslag innehåller någon form av ekonomiska problem tillsammans med

Olof Mathiasson, ordförande i kommunala pensionärsrådet:

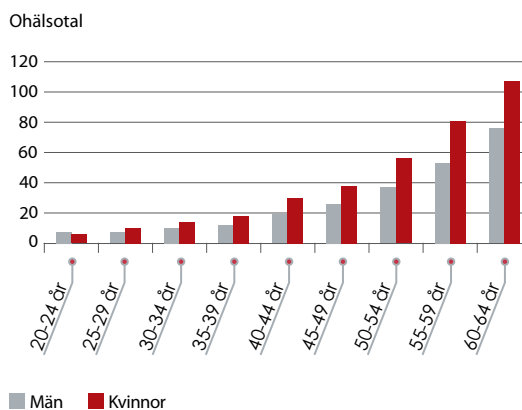
– En avgörande faktor för ett hälsosamt åldrande är individens samspel med andra människor och delaktighet i samhället. Många i dagens pensionärsgrupp, och framförallt kommande pensionärsgenerationer, kommer att bli gamla och leva som pensionärer i 30-35 år. Det är därför viktigt att samhället hittar nya former för att dra nytta av våra erfarenheter och kunskaper.

Foto: Anina Göransson.

ohälsa, trångboddhet och arbetslöshet. Anknypningen till arbetsmarknaden påverkar ett hälsosamt åldrande. Forskning har visat att människors känsla av sammanhang försämras ju längre de är arbetslösa, samtidigt som ohälsan och känslan av utanförskap ökar. Sjukfrånvaro och ohälsotalet är indikatorer på hälsotillståndet i befolkningen i arbetsför ålder. Ohälsotalen i Helsingborg fortsätter att sjunka, även om stora skillnader finns på bostadsområdesnivå och utifrån kön och ålder:

Ohälsotal 2009 efter ålder och kön

Ohälsotalet beräknas genom att utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- eller aktivitetsersättning (f.d. förtidspension och sjukbidrag) från socialförsäkringen divideras med befolkningen 16-64 år. Ohälsotalet innehåller inte dagar med sjuklön från arbetsgivare. Källa: SCB och Statistikenheten, Helsingborgs stad.

Skol- och fritidsförvaltningens pilotprojekt, "Hållbart arbetsliv med fokus på äldre", pågår till och med 2012. Projektet består dels av en uppföljning av hälsotillstånd och balans i arbetet genom medarbetarsamtalet för medarbetare som fyllt 55 år, dels en möjlighet till förändrade anställningsvillkor för medarbetare som fyllt 61 år. Det innebär att arbetstiden är 80 procent, lönen 90 procent och tjänstepensionen beräknas på 100 procent. Delrapporten från 2010 visar tecken på minskad korttidssjukfrånvaro inom åldersintervallet 61-65 år och på kvalitetsförbättringar i verksamheten. De förändrade

anställningsvillkoren ser ut att få avsedd effekt när det gäller att behålla erfarenhet och kompetens så länge som möjligt i verksamheten. Uppföljningen i slutet av projekttiden får visa om den positiva effekten också håller över längre tid med ett större underlag.

55-64-åringar i Helsingborg

Åldersgruppen 55-64-åringar har på tio år ökat med 29 procent och utgör om tio år gruppen "yngre-äldre". Andelen utrikesfödda i åldersgruppen var 18 procent både 1998 och 2008. Förutom svenska är danska det största språket, följt av språken i före detta Jugoslavien och polska. Utbildningsnivån i åldersgruppen 55-64-åringar har ökat. 1998 hade 40 procent endast nioårig eller kortare förgymnasial utbildning mot 24 procent 2008. Den eftergymnasiala utbildningen har ökat och 2008 hade 30 procent av åldersgruppen en eftergymnasial utbildning. Andelen förvärvsarbetande har ökat med 10 procentenheter i åldersgruppen 55-64 år 1998 – 2008. I det avseendet följer Helsingborg snittet för Skåne och Sverige. Skillnaden i åldersgruppen mellan de 25 procent som har lägst inkomst och de 25 procent som har högst inkomst har ökat under den studerade tioårsperioden.

Fler fortsätter jobba efter 65

2001 ändrades lagen om anställningsskydd, LAS, och möjliggjorde för arbetstagare att arbeta kvar till 67 år. Ändringen i lagen berodde på en målsättning om att fler skulle arbeta längre. Efter lagändringen och ett ändrat pensionssystem har det skett en tydlig uppgång av andelen förvärvsarbetande i åldern 65-66 år i Sverige, även i Helsingborg. Ökningen är störst bland kvinnor, även om andelen förvärvsarbetande kvinnor i åldern 65-66 år är betydligt lägre än bland männen. 2009 uppgick andelen förvärvsarbetande 65-66-åringar i Helsingborg till 22,6 procent, vilket är samma nivå som snittet för riket.

Trygghetsboende

Utvecklingen av trygghetsboende i Helsingborg har pågått sedan 2007. Trygghetsboende riktar sig till personer över 70 år och kräver ingen biståndsprövning. Ett trygghetsboende erbjuder gemensamma måltider, har lokaler för gemensamma aktiviteter och erbjuder socialt stöd av en trygghetsvård. Beslut har fattats om en gemensam kö till alla boendena. Det finns fem godkända trygghetsboenden med totalt 215 lägenheter. Antalet trygghetsbostäder i Helsingborg har inte ökat i den takt som förväntats. Det beror bland annat på lågkonjunkturen och reglerna gällande investeringsstödet. Inför den fortsatta utbyggnaden har Vård- och omsorgsförvaltningen utrett förutsättningarna för framtidens trygghetsboende i Helsingborg. De medborgare som tillfrågats har framfört att:

- Trygghetsboenden bör vara spridda över kommunen
- Det ska finnas lägenheter i olika kostnadslägen
- Möjlighet till gemenskap ska finnas

Av de helsingborgare som besvarade medborgarundersökningen 2010 ansåg 73 procent att Helsingborg har bra möjligheter för äldre att kunna bo kvar i sitt närområde. 76 procent tyckte att Helsingborg har bra möjligheter när det gäller att kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter. De mest frekventa frågorna till äldreombudet rör den sociala situationen och vilket stöd som finns att få i hemmet när behov uppstår. Många frågor rör även trygghetsboende, boendesituationen och hjälp med myndighetskontakter.

Trygghetsboendena är än så länge lokaliserade till de centrala delarna av Helsingborg: Ringstorp, Olympia, Drottninghög, Dalhem och Närlunda. Karta: Stadsbyggnadsförvaltningen, Helsingborgs stad.

Funktionsnedsättning och tillgänglighet

Helsingborg ska ha hög tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. I stadens handikapplan definieras funktionsnedsättning som nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. För att öka tillgängligheten arbetar Stadsbyggnadsförvaltningen med att ta bort enkelt avhjälpna hinder, bygga om busshållplatser och att sprida kunskaper om handikappförståelse. För personer med psykiska funktionsnedsättningar är bemötandet en viktig aspekt i tillgängligheten till olika samhällsfunktioner. Många äldre har en eller flera funktionsnedsättningar. De vanligaste funktionsnedsättningarna i åldersgruppen 65-84 år är rörelsehinder, nedsatt hörsel och syn samt svår ångslan, oro eller ångest.

Vi mäter:

- **Invånarna ska kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter**

Medellivslängd 2006 – 2010: Män 78,64 år och kvinnor 83,17 år. Männen i Helsingborg lever något kortare än i Sverige som helhet. Kvinnorna följer genomsnittet för riket.

Ohälsotal: 29,4 dagar 2010 mot 32,5 dagar 2009 i åldersgruppen 16-64 år.

Andel som anser sig kunna åldras hälsosamt med gemenskap och aktiviteter: 76 %, oförändrad 2009 – 2010.

- **Äldre ska kunna bo kvar i sitt närområde**

Andel som anser sig kunna bo kvar i sitt närområde: 73 %, oförändrad 2009 – 2010.

Trygghetsboende: Cirka 30 lägenheter har färdigställts under 2010 i befintliga boenden. Inga nya boenden har tillkommit.

- **Helsingborg ska ha hög tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning**

Enkelt avhjälpna hinder: Ett område och ett antal övergångsställen kvarstår.

Antal busshållplatser som uppfyller tillgänglighetskraven: 12 nya anpassade busshållplatser har tillkommit under 2010 vid nya busslinjer och fem gamla hållplatser har byggts om. Hittills har cirka 160 hållplatser byggts om. Det finns omkring 80 hållplatser kvar att anpassa.

Kontaktperson: anna.ristovska@helsingborg.se

Miljökvalitet

Mål

- Förbättra luftkvaliteten i centrum
- Utsläppen av växthusgaser ska minska
- Energianvändningen ska bli mer effektiv
- Arealen gröna och blå ytor ska öka
- Värdefulla natur- och kulturmiljöer ska skyddas och utvecklas

Energiarbete

2007-2010 tog staden fram en energistrategi med mål för energiarbetet och en energiplan som innehåller åtgärder som stadens nämnder och bolag ska genomföra 2011-2013. Helsingborg strävar efter att bli energineutral genom att tillförseln av förnybar energi från anläggningar inom staden ska motsvara mängden energi som används inom staden. Energin som används ska komma från uthålliga förnybara energikällor och energianvändningen ska vara effektiv och resurssnål. Under 2011 har staden anställt en energiexpert för att energieffektivera förvaltningarna.

Stadens bostadsföretag har antagit ett nytt fyraårigt miljöprogram baserat på företagets faktiska miljöpåverkan idag samt utfästelser i olika lokala, regionala och nationella program. Helsingborgshem bedriver energiarbete med passivhusteknik i Ödåkra samt genomför energibesparande åtgärder som att installera värmepumpar och solfångare vid renovering av lägenheter och nyproduktion. Helsingborgshem kommer i ett försöksprojekt att installera vindkraft på Elineberg under 2011.

Fjärrvärmens från Öresundskraft är godkänd av Naturskyddsföreningen och får därmed använda symbolen Bra Miljöval. Licensen avser fjärrvärme från förbränningsanläggningen Västhamnsverket samt den värmepump som finns där och omfattar en normalårsproduktion, 760 GWh. Öresundskraft är det nionde fjärrvärmeföretaget i Sverige som får sin värme licensierad som Bra Miljöval. Genom att gå över till biobränsle i Helsingborg och Ängelholm har Öresundskraft minskat de årliga koldioxidutsläppen motsvarande emissioner från 115 000 bilar.

Nordvästra Skånes Renhållnings AB (NSR) planerar att till 2012 fördubbla behandlingskapaciteten i rötningsanläggningen till 127 000 ton per år. Parallellt byggs det i samarbete med Terracastus Technologies AB en anläggning för produktion av flytande biogas till fordonbränsle. Efter detta kommer den totala produktionskapaciteten för fordonbränsle att vara 140 GWh, vilket är cirka fyra gånger mer än idag.

Avfallsanvändning

Våra konsumtionsvanor avspeglas i avfallsvolymer. Från 1999 till 2009 ökade mängden hushållsavfall med 20 procent och 2010 gav Helsingborgaren i genomsnitt upphov till 507 kg avfall. Närmare 99 procent av hushållsavfallet återvinns dock. Invånarna i Helsingborg är bra på att sortera matavfall

jämfört med andra delar av landet. Enligt Renhållningsverket slänger en person som bor i lägenhet ungefär 85 kilo matavfall som restavfall varje år, avfall som skulle kunna bli drivmedel eller biogödsel istället. En förbättrad avfallsanvändning kan också uppnås genom att öka den biologiska behandlingskapaciteten så att energinnehållet i hushållsavfallet kan tillvaratas som biogas. Helsingborgarna kan alltså göra mer för att öka källsorteringen, höja kvaliteten på de utsorterade fraktionerna, minimera mängderna av farligt avfall och avfall som måste deponeras samt minska mängden restavfall genom förändrade konsumtionsvanor och mer medvetna inköp.

Under 2010 producerade NSR nästan 29 GWh fordonsgas genom att röta livsmedels- och matavfall från hushåll. Rötresten kallas biogödsel och levereras till lantbruken, och kretsloppet sluts. En del pumpas till lantbruken via en pipeline och beräknas årligen spara 2 250 mil lastbilstransporter, vilket minskar koldioxidutsläppen med cirka 70 ton per år.

Att återföra näringsämnen till lantbruket är också en fråga om hållbarhet. Reningsverket (Öresundsverket) har nyligen fått sitt avloppsslam certifierat. Att återföra slammet till åkermarken är ett sätt att motverka den framtida bristen på fosfor.

Transporter

Staden satsar på fossilfria bränslen och hållbara transporter via biogas, elbilar samt utbyggnad av cykelvägar och kollektivtrafik. Planering för spårvägar fortgår; Helsingborg, Lund och Malmö har tillsammans fått bidrag på 30 miljoner kr från europeiska investeringsbanken för en gemensam förstudie. Projektet "Den Hållbara Resan" inom Miljöbyrån arbetar med företag, invånare i staden och dess förvaltningar för att i första hand uppmuntra till ett bättre trafikmiljöbeteende.

Helsingborgs stad och Öresundskraft har tillsammans fått 244 000 euro i Interregprojektet E-mission för att stimulera införandet av elbilar i Öresundsregionen. Övriga aktörer är Malmö stad, Region Skåne och Köpenhamn. Projektets nordvästskånska del ska samordnas med det arbete som redan görs för att uppfylla regionens mål: 30 000 elbilar år 2020. Helsingborgs stad har fått bidrag från Energimyndigheten för att utreda skattetekniska frågor kring bland annat privata/offentliga elbilspooler. Därtill fortsätter Öresundskraft att främja utbyggnaden av tankställen för gas.

Helsingborgs Hamn förbereder ett pilotprojekt om flytande bio- och naturgas i samarbete med bland andra NSR, Öresundskraft och Scandlines. Syftet är att hamnen ska kunna försörja sjöfarten, åkerinäringen samt hamnens egna maskiner med gas. Hamnens närhet till NSR:s produktionsanläggning gör att gasen behöver transporteras begränsade sträckor med lastbil mellan NSR och hamnens tänkta lagrings- och tankstationer.

Energiplan 2010-2013.

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Staden arbetar aktivt med dessa frågor, inte minst vad gäller området biologisk mångfald som är basen för de varor och tjänster, så kallade ekosystemtjänster, som naturen producerar. En hög biologisk mångfald ökar motståndskraften i ekosystemen och bidrar till att flera varor och tjänster kan produceras. Att bevara ekosystemtjänster och biologisk mångfald kräver dock resurser som har alternativa användningar. I samband med Stadsbyggnadsförvaltningens pågående arbete med en grönstrukturplan för Helsingborg undersöks om och i vilken mån ekonomisk värdering av stadens biomångfald och ekosystemtjänster kan göras.

En tätare stad kräver fler grönområden för att försörja den växande befolkningen med ekologiska tjänster. Förtätning sker dock kontinuerligt på grönområden i staden. Även om balanseringsprincipen innebär att vissa förlorade gröna strukturer redan idag ersätts behöver grönstrukturens betydelse förtydligas, bland annat utifrån de ekologiska tjänster den genererar, exempelvis rening av luft- och vattenföroreningar, grundvattenbildning, klimaturtjämnning och energibesparing, rekreation och friskvård. Staden har brist på skog, betes-, ängs- och våtmarker. För att behålla våra arter behöver arbetet med att anlägga nya biotoper intensifieras. Under 2010 har det i kommunens regi restaurerats vattendrag samt skapats fler dammar och dagvattenmagasin, vilket är bra för biomångfalden. Arbetet med naturreservaten fortgår; Ättekulla och Örby ängar blev nya naturreservat 2010 medan Grollegrund, Bruces skog och Pålsjö skog är på gång.

Information, utbildning och kunskapspridning

Ett bättre kunskapsunderlag för beslut blir följden av att Helsingborg nyligen fått medel av Naturvårdsverket för att genomföra projektet "Självklart inför varje beslut!" Syftet är att staden alltid ska veta vilken miljöpåverkan ett visst beslut medför. Projektet innebär att Miljöförvaltningen tar fram ett verktyg som stadens verksamheter kan använda för att ta hänsyn till miljön och klimatet i dagliga beslut. Om verktyget längre fram kan inkludera såväl miljö-, som sociala och ekonomiska konsekvenser kan ett brett hållbarhetsperspektiv anläggas på beslut i stadens olika verksamheter.

I upphandlingar försöker staden via olika styrdokument påverka så att relevanta miljökrav ställs, både för stadsövergripande och förvaltnings-specifika upphandlingar. Exempel på styrdokument är inköps- och upphandlingspolicy, miljöpolicy, miljöprogram och energiplan. Huvudregel är att de krav som ställs vid en upphandling ska ha ett naturligt samband till föremålet för upphandling.

En mycket angelägen uppgift är att medverka till att människor utvecklar beteenden och konsumtionsmönster som är långsiktigt hållbara. Miljöbyrån, Den Hållbara Resan och Miljöverkstaden bedriver i olika former ett viktigt informations-, rådgivnings- och utbildningsarbete riktat mot stadens medborgare, skolelever, anställda, förtroendevalda och besökare. En uppdaterad Atmosutställning kommer dessutom att presenteras under året.

Övergripande miljöstrategisk utbildning erbjuds på Kompetenscentrum vid Campus. Att förstärka samarbetet mellan Campus miljöstrateger och förvaltningarna skulle bidra till att stadens verksamheter bedrivs så att Helsingborg kan återta positionen som miljöbästa kommun i landet.

Stadens nya Miljöprogram anger att miljö- och klimathänsyn ska vara en självklar del i stadens alla beslut i såväl förvaltningar, bolag som entreprenader. Resultaten av arbetet för att nå de lokala miljömålen synliggörs för allmänheten samt stadens medarbetare och politiker i Miljöbarometern på stadens hemsida.

Stadens medlemskap i olika nätverk, t ex ICLEI - Local Governments for Sustainability, ett globalt nätverk för hållbar utveckling på lokal nivå, och Sveriges Ekokommuner, ett nationellt nätverk där Helsingborg har ordförandeskapet, innebär möjligheter att samordna och sprida kunskaper hos allmänhet, näringsliv samt stadens tjänstemän och beslutsfattare.

Vi mäter:

• Förbättra luftkvaliteten i centrum

Under 2010 har halten kvävedioxid varit lägre än tidigare år. I gatunivå noterades överskridanden av normens dygns- och timvärden, men antalet understeg de tillåtna. Det innebär att miljökvalitetsnormen för kvävedioxid har klarats för 2010. Halten svaveldioxid var låg och inga överskridanden av normens dygns- eller timvärden har inträffat under året. Förekomsten av ozon i utomhusluften understred med marginal miljökvalitetsnormen, liksom halten bensen och dygnsvärdet för utsläpp av partiklar.

Väderleksförhållanden kan dock ha bidragit till att halterna varit lägre än tidigare år.

• Utsläppen av växthusgaser ska minska 2005-2015

Koldioxidutsläppen kan följas via den nationella emissionsdatabasen RUS men den uppdateras inte varje år; de senaste uppgifterna gäller 2008.

• Energianvändningen ska bli mer effektiv 2005-2015

Hushållens användning per invånare minskade 5,3 % 2005-2008. Industrins användning ökade 8,6 % 2005-2008. Transportsektorns användning minskade 2 % 2005-2007. Användning i kommunala lokaler minskade 8,7 % 2005-2010. Användning i kommunala bostäder minskade 12,5 % 2005-2009.

• Arealen gröna och blå ytor ska öka

Under 2010 har det i kommunens regi restaurerats vattendrag samt skapats fler dammar och dagvattenmagasin. Arealen betesmark minskade något 2009

• Värdefulla natur- och kulturmiljöer ska skyddas och utvecklas

Ättekulla och Örby ängar blev nya naturreservat 2010.

Kontaktperson: stefan.jendteg@helsingborg.se

Trygghet och säkerhet

Mål

- Brottsligheten ska minska
- Alla ska kunna känna sig trygga i Helsingborg

Tendenser polisanmälda brott

Helsingborg ska vara en trygg stad att vistas i. Trygghet är en känsla och påverkas av en mängd faktorer som att exempelvis kunna röra sig säkert i trafiken eller att ha tillit till sina grannar och sin omgivning. Polisanmälda brott ger inte hela bilden av en trygg och säker stad, men kan ändå användas som indikator för att belysa tillståndet i staden. En positiv utveckling under de senaste tio åren visar att fem av de vanligaste tjugo brottstyperna har sitt lägsta antal just 2010. Misshandel inomhus och personrån utomhus är däremot två brottstyper som har ökat kraftigt. Att misshandeln inomhus ökat kan bero på att benägenheten att anmäla har ökat, eftersom staden och andra myndigheter gjort gemensamma satsningar kring framförallt barnmisshandel. Polis och kvinnojour misstänker dock att det finns en mindre faktisk ökning. Inbrott i lägenheter har ökat och man ser att villainbrotten fortsätter. Antalet våldtäkter är fortfarande högt (ökat mer än 50% sedan 2008), även om de sjunkit något. Skadegörelse på kommunens egendom har minskat i antal. Även om bränder har blivit färre har omfattning och kostnader ökat.

Trygghetsmätningar

Trygghet är en känsla som skiljer sig från individ till individ, till skillnad från säkerhet som handlar om konkreta ting såsom staket, lås och galler. Polisen gör årligen en trygghetsundersökning och i Helsingborg har cirka 1 200 personer mellan 16 och 85 år under oktober 2010 svarat på enkäten. Resultatet ser i sin helhet mycket bra ut. Helsingborgaren upplever sig tryggare än föregående år.

Vissa bostadsområden visar dock på något sämre resultat. På Fredriksdal är fortfarande polisens bedömning ”alarmrande med påtagliga problem” vad gäller trygghet när man rör sig ute ensam på kvällen. I Hasslarp är det boende kopplat till droger och alkohol som fortsätter att ge problem. På Högaborg finns fortfarande oro för överfall med bedömningen ”mycket påtagligt problem”. Planteringen är det området som står för den största försämringen. Utemiljön (nedskräpning och skadegörelse) får omdömet ”mycket påtagliga problem”, och otryggheten när man rör sig ensam i området på kvällen är också alarmrande hög. Samtidigt ska det påpekas att tillförlitligheten på delområden inte är hundra procentig. Polisens bedömning står dock fast.

Tolerans

Ett annat sätt att få en bild av trygghet och tillit är att titta på toleransnivån hos kommuninvånarna. En studie från Internationella Handelshögskolan i Jönköping har utifrån ett urval av skånska gymnasieungdomar kartlagt deras tolerans

genom att fråga om man kan tänka sig att ha någon av ett antal persontyper som granne (exempelvis personer med annan hudfärg, annan kultur, annan religion eller annan sexuell läggning). Först konstateras att skånska ungdomar är mer intoleranta än övriga svenska ungdomar, sedan att Helsingborgs ungdomar är mest intoleranta i Skåne. Forskarna menar att ”en möjlig förklaring till Helsingborgs relativt höga intoleransindex kan vara att staden sedan 1950-talet har haft en ovanligt tydlig socioekonomisk segregering av bostadsmarknaden”.

Trygg i skolan

Ett segregerat boende ger också segregerade skolor. Aktuell forskning (senast i Landskrona från Linnéuniversitetet lett av Tapio Salonen) pekar på vikten av att träffa människor med annan bakgrund än den man själv har, för att öka förståelsen och tilltron till andra människor. Därför har skola och stadsplanering en viktig roll i arbetet med ökad tolerans och ökad trygghet. Stadens mål med blandade bostads- och upplåtelse typer gynnar en sådan utveckling. Det fria skolvalet har dock inneburit att det inte längre finns något som är skolors självklara upptagningsområden. Det är bra både för miljön och för integrationen om den närmsta skolan också är den mest attraktiva skolan. Faktorer som trygga skolvägar, skolornas goda kvalitet och innehåll bör vara jämbördiga och självklara, vilket inte alltid är fallet. Som exempel kan nämnas att för upptagningsområdet Eskilsminne med omgivning är det lättare att ta sig till Västra Ramlösa skola än till Elinebergsskolan av den enkla anledningen att det är bättre cykelvägar till Västra Ramlösa.

Tryggheten i skolan hänger samman med vuxennärvaro och nolltolerans mot regelbrott inklusive vandalisering och nerskräpning. Olweusprogrammet, som Helsingborgs kommunala skolor anslutit sig till, innehåller bland annat dessa och andra tolerans- och trygghetsaspekter. Det egna ansvaret i trygghetsarbetet är en viktig del, och innefattar elever, föräldrar och pedagoger.

Ökad samverkan

Vad som är orsak till den ökade tryggheten är svårt att uttala sig säkert om. Vad som dock är säkert är att det har skett en ökad samverkan både internt inom kommunen och mellan andra aktörer, inte minst med polisen. Nedan anges några av de många samarbeten som pågår i Helsingborg:

- Kommunstyrelsens avdelning för Säkerhet och Beredskap leder ett pilotprojekt tillsammans med skolan och polisen kring händelserapportering. Syftet är att så tidigt som möjligt se de varningssignaler som kan utvecklas till större problem.
- Planteringen är ett belastat område, bland annat beroende på en stor trångboddhet, som bidrar till ett yttre slitage. Plantan 71 är ett tvärsektorielt samarbete med olika myndigheter och boende som har till syfte att bidra till stadsdelens positiva utveckling.

Målning mellan vattentornet och Dalhem. Foto: Josette Dahlin.

- Kvälls- och nöjeslivet i Helsingborgs centrala delar är inte problemfritt. Inom Krogprojektet samarbetar polisen, staden och krögarna för att främja en trygg och säker krogmiljö.
- Helsingborgs företagargrupper arbetar inte bara med säkerheten för medlemmarnas egendomar. Man ansvarar även för de anställdas trygghet genom att bland annat erbjuda möjligheter att få assistans av någon av väktarna vid stängningstid eller eskort till busshållplatsen.

Av insatser av frivillig karaktär kan nämnas Hyresgästföreningen Privaten som ordnar fritidsverksamhet på ideell basis. Nattvandrarare (som nu ökat till 260 stycken!) går utan ersättning under de mörka timmarna i centrum och i olika bostadsområden, och har nära kontakt med både Mobila teamet och polisen. Behovet av frivilliga krafter är särskilt framträdande på de områden där kommunen och andra myndigheter gjort punktinsatser, och där exempelvis föreningslivet kan ta vid och fortsätta ett mer långsiktigt arbete. Risken är annars att positiva tendenser som uppnåtts successivt försvinner.

Stöd från Boverket och Länsstyrelsen

Två projekt för att öka tryggheten ur ett genusperspektiv fick under 2010 stöd från Boverket och Länsstyrelsen. Det första hade fokus på Fredriksdal, där man med fysiska förändringar tillsammans med bland annat skolan satsade på att förbättra tryggheten. En enkät gjordes före och efter åtgärderna. Det var betydligt fler som tyckte att *Fredriksdal är tryggt för kvinnor att bo och leva i* 2010 jämfört med 2009. Även för dem som går eller cyklar i området hade tryggheten ökat markant. En påtaglig åtgärd som syntes rejält var den två kilometer långa målade gång- och cykelbana som med uppslag och hjälp

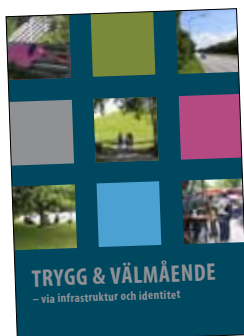

Foto: Marianne Dock.

från områdesskolornas elever band samman Fredriksdal, Drottninghög och Dalhem.

Det andra projektet fokuserade på miljonprogramsområden generellt och presenterades som en dialogskrift att använda i samband med de tekniska uppgraderingar som dessa områden står inför vad gäller bland annat tilläggsisolering och energibesparingar. Skriften med titeln Trygghet och Välmående har underrubriken infrastruktur och identitet, för att betona behovet av mer genomgripande förändringar än bara fasad- och färgförbättringar för att höja områdets status och självkänsla.

Haxhi Osmanaj, Utvecklingsnämnden:

– Vi arbetar efter devisen Delaktighet ger Trygghet. Man blir påverkad så att man kan påverka.

Vi mäter:

• Brottligheten ska minska

Skadegörelse och klotter: Minskning med 16 % 2009 – 2010 men ökade kostnader och förändrad problembild. Personrån utomhus: Ökning med 42 % 2009 – 2010. Misshandel inomhus, ökning med 28 % 2009 – 2010.

• Alla ska kunna känna sig trygga i Helsingborg

Konkret känsla av otrygghet: Polisindex 2,33 (6 är högst och betyder *alarmerande påtagliga problem*), en förbättring från 2,67 år 2009. Total oro att utsättas för brott: Polisindex kvar på 2,0 (betyder inte *särskilt påtagligt problem*).

Kontaktperson: marianne.dock@helsingborg.se

Delegationen för hållbar utveckling

Sju politiker ur kommunstyrelsen utgör delegationen, som är avdelningens styrgrupp:

Från vänster: *Michael Rosenberg (SD)*, *Tonka Frodlund (S)*, *Lars Thunberg (KD)* ordförande, *Ingela Andersson (S)*, *Anna Jähnke (M)*, *Gustaf Wiklund (MP)* och *Ulrika Stålnacke (M)*. Foto: Anita Göransson.

Avdelningen för hållbar utveckling

Avdelningen tillhör kommunstyrelsens förvaltning och verkar för att de sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhetsperspektiven präglar stadens arbete. Avdelningen ska bidra till att stadens budgetprocess bygger på kunskaper om det som bidrar till en hållbar utveckling. Avdelningen är ett kunskapsstöd för politiker, tjänstemän och andra i arbetet med att skapa goda livsmiljöer, god folkhälsa och en mer integrerad stad. Arbetet utförs i tvärssektoriell samverkan med stadens förvaltningar och bolag, samt i nätverk på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Avdelningens viktigaste uppdrag är att:

- Årligen beskriva, analysera och sprida kunskap om stadens befolkning och förbättringsområden i *Plan för hållbar utveckling*, ett strategiskt dokument för Helsingborgs stads budgetarbete
- Utveckla och tillämpa metoder för konsekvensbedömningar
- Hämta och sprida kunskaper via nätverk som *WHO Healthy Cities Network*, det svenska *Healthy Cities*-nätverket och Partnerskapet för hållbar välfärdsutveckling i bostadsområden
- Förmedla erfarenheter och kunskaper via exempelvis debatter, högskolekontakter, konferenser, remissvar, seminarier och tvärssektoriell samverkan med nätverk, förvaltningar, bolag och andra intressenter
- Delta i arbetet med att utveckla och samordna stadens tvärssektoriella arbete

Avdelningen har sex medarbetare:

Elisabeth Bengtsson, socionom, avdelningschef. *Healthy Cities*-samordnare med folkhälsa och internationellt nätverksarbete som specialområden.

E-post: elisabeth.bengtsson@helsingborg.se

Marianne Dock, arkitekt. Arbetar med boende, hälsosamma livsmiljöer samt trygga och säkra utemiljöer.

E-post: marianne.dock@helsingborg.se

Stefan Jendteg, nationalekonom. Arbetar med området Miljö kvalitet samt utvecklar och tillämpar ekonomisk analys i exempelvis konsekvensbedömningar.

E-post: stefan.jendteg@helsingborg.se

Kerstin Månsson, socionom. Arbetar med konsekvensbedömningar och det svenska *Healthy Cities*-nätverket.

E-post: kerstin.mansson@helsingborg.se

Emma Pettersson, utvecklare. Arbetar med områdena arbete och utbildning. Svarar också för utredningar och administrativa uppgifter.

E-post: emma.pettersson@helsingborg.se

Anna Ristovska, socionom. Arbetar med det sociala perspektivet, barns och ungas uppväxtvillkor samt hälsosamt åldrande.

E-post: anna.ristovska@helsingborg.se